Sveriges Lärare

2 november 2026

Remissvar
Utbildningsdepartementet

Dnr
U2026/01238

Yttrande över betänkandet Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37)

Sveriges Lärare har inbjudits att svara på rubricerad remiss. Förbundet yttrar sig kring de delar som har konsekvenser för förbundets medlemmar.

Övergripande synpunkter

Sveriges Lärare representerar lärare i förskolan.[1] Förbundets medlemmar välkomnar utredningens förslag om reglering av barngruppernas storlek och personaltäthet. Detta är två av de viktigaste faktorerna för förskolans kvalitet, och regleringen kommer ha en starkt positiv effekt på barnens trygghet och välmående i förskolan, verksamhetens kvalitet, och arbetsmiljön för personalen. Sveriges Lärare beklagar dock att utredningen inte har lagt fram ett förslag om en reglering av lärartätheten i förskolan. Utredningen föreslår istället att det ska tillsättas en utredning för att ta fram en strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan. Denna utredning bör tillsättas omgående eftersom frågan om kompetensförsörjning är oerhört viktig, och brådskande.

Sveriges Lärare välkomnar att:

- Det högsta tillåtna antalet barn i en barngrupp i förskolan ska regleras.
- En miniminivå för personaltätheten i förskolan ska regleras.

Sveriges Lärare tillstyrker att:

- Skolforskningsinstitutet ska ges ett regeringsuppdrag att samordna, utlysa och finansiera tvärsektoriell forskning om svensk förskola.
- Skolverket ska få i uppdrag att ta fram ett stödmaterial om vad som kännetecknar god kvalitet i förskolan och hur kvaliteten kan utvecklas, upprätthållas och eventuellt mätas.
- En statlig utredning ska tillsättas för att ta fram en strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan, samt föreslå åtgärder för en god förskollärartäthet i hela landet.
- Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska.
- Det ska tas fram föreskrifter om vilken nivå i svenska språket som är tillräcklig för att stimulera barnens språkutveckling i svenska. Förbundet menar att denna bedömning inte ska omfatta legitimerade förskollärare som har examen från en svensk högskola.
- Skolverket ska få i uppdrag att ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial som huvudmännen ska använda för att bedöma personalens kunskaper i svenska.

[1] Sveriges Lärare har ett kongressbeslut sedan 2024 på att förskollärare ska benämnas lärare i förskolan, för att betona att de är legitimerade lärare med ett undervisningsuppdrag, precis som alla andra lärare inom skolväsendet.

- Det ska införas en upplysningsbestämmelse som hänvisar till språklagen i skollagen.
- Det ska införas en bestämmelse i skollagen som anger att förskolan ska lägga särskild vikt vid att alla barn ges förutsättningar att lära sig, utveckla och använda svenska.
- Det ska genomföras en försöksverksamhet med språkstärkande insatser i svenska för vissa barn i förskolan.
- Kommunernas uppsökande verksamhet, närvarofrämjande arbete samt erbjudande av plats i förskola för språkutveckling i svenska ska utvärderas.
- Det ska införas ett nationellt system för att följa upp närvaron i förskolan.
- Den allmänna förskolan ska utökas från 525 till 875 timmar per år, så att den ska omfatta motsvarande fem timmar per dag under läsåret. Förbundet tillstyrker detta förslag under förutsättning att regleringarna av barngruppsstorlekar och personaltäthet är implementerade innan man ökar barns vistelsetid.
- En obligatorisk språkbedömning i svenska ska genomföras det år barnet fyller tre år.
- Skolverket ska ta fram ett kartläggningsmaterial för bedömning av yngre barns språkkunskaper i svenska som ska användas för den obligatoriska språkbedömningen.
- Barn som efter språkbedömningen bedöms vara i behov av språkutvecklande stöd i svenska ska ges dessa insatser i förskolan från höstterminen det år barnet fyller fyra år.

Sveriges Lärare instämmer i utredningens bedömning att en obligatorisk förskola för vissa barn inte är genomförbart, samt att man bör överväga förstärkt uppsökande verksamhet och rätt till utökad tid inom den allmänna förskolan för barn med behov av språkstärkande insatser.

Sveriges Lärare avstyrker att:

- Regler om barngruppers storlek, personaltäthet och utökad tid i allmän förskola ska träda i kraft samtidigt, från den 1 juli 2030. Förbundet menar att man bör ge förskolor och huvudmän tid att implementera regleringarna av barngruppernas storlek och personaltäthet, och säkerställa att de uppfylls innan man ökar barns vistelsetid.
- Finansiera genomförandet av utredningens förslag genom att avskaffa flerbarnstillägget och att sänka nivån på ersättningen i föräldraförsäkringen.

Sveriges Lärare föreslår att:

- Tillsynen av förskolan bör vara ett statligt ansvar, och samlas hos Skolinspektionen, som redan har motsvarande tillsynsansvar för skolväsendet i övrigt.
- Skolverket ska få i uppdrag att definiera vad som får utgöra de "kortare stunder under dagen" då undantag får göras från regleringarna av personaltäthet och gruppstorlekar. Om det finns kryphål i regelverket riskerar det att motverka reformens intentioner.
- Regleringarna av barngruppernas storlek och personaltäthet bör träda i kraft 2030 i enlighet med utredningens förslag, men förslaget om utökad tid i allmän förskola ska träda i kraft tidigast två år senare.
- Bindande delmål bör införas för att förskolor ska närma sig regleringen av personaltäthet samt följa Skolverkets riktmärken för barngruppernas storlek. Dagens barn kan inte vänta, och personalens arbetsmiljö måste förbättras så de orkar arbeta kvar till 2030.

Sveriges Lärares synpunkter och medskick

Sveriges Lärare väljer att nedan kommentera vissa av utredningens förslag och bedömningar i den ordning de presenteras i betänkandet.

6. En likvärdig förskola av god kvalitet

Forskning och stödmaterial om likvärdighet och kvalitet i förskolan

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om att Skolforskningsinstitutet ska ges ett regeringsuppdrag att under minst fem år samordna, utlysa och finansiera tvärsektoriell forskning om svensk förskola, i syfte att främja kvalitet och likvärdighet i förskolan. Sveriges Lärare tillstyrker även förslaget om att Skolverket ska få i uppdrag att i samråd med forskare, professionsföreträdare och relevanta myndigheter ta fram ett stödmaterial för huvudmän, rektorer och förskollärare som ska beskriva vad som kännetecknar god kvalitet i förskolan och hur kvaliteten kan utvecklas, upprätthållas och eventuellt mätas.

Förbundet menar att det är väl belagt att de mest avgörande faktorerna för kvalitet och trygghet i förskolan är personalens utbildningsnivå och barngruppernas storlek. Det är därför naturligt att dessa grundläggande förutsättningar ges en central plats i såväl den fortsatta forskningen som Skolverkets stödmaterial. I dag utgår diskussionen om förskolans kvalitet alltför ofta från vad som är en acceptabel lägstanivå, snarare än om vad som kännetecknar en riktigt bra förskola. När de grundläggande förutsättningarna för kvalitet har säkerställts, genom nationella regleringar av barngruppernas storlek, personaltäthet och lärares planeringstid, blir det mycket intressant att undersöka vad som därutöver kan bidra till en ännu högre kvalitet.

En statlig strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om att tillsätta en statlig utredning för att ta fram en strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan, samt att föreslå åtgärder för en god förskollärartäthet i hela landet. Sveriges Lärare har dock förordat att utredningen redan i detta betänkande skulle ha lagt fram ett förslag om reglering av lärartätheten i förskolan. Utredningen resonerar att ”målet bör vara att kunna införa krav på minst en förskollärare per barngrupp till 2033”, men detta är inte ett skarpt förslag utan hänskjuts till denna nya utredning om kompetensförsörjning som föreslås. Frågan är mycket mer brådskande än så.

Personalens utbildningsnivå är den starkaste kvalitetsfaktorn i förskolan. Om barngruppernas storlek och personaltäthet regleras, men inte lärartäthet, riskerar vi att lärartätheten sjunker så vi får en förskola som klarar omsorgsuppdraget, men inte undervisningsuppdraget, det kompensatoriska uppdraget, att stötta barn med särskilda behov och stimulera barns språkutveckling.

Utan reglering av lärartäthet riskerar vi en situation där lärare i förskolan får ansvar för undervisningen i flera barngrupper, med ökad arbetsbelastning, lägre kvalitet, samvetsstress och minskad attraktivitet i yrket som följd. När kraven på mindre barngrupper och personaltäthet ökar huvudmännens kostnader finns dessutom en risk att de kompenserar genom att minska lärartätheten. I dagsläget har många nyexaminerade förskollärare svårt att få anställning, då huvudmän sänker sina ambitioner för andelen lärare i förskolan, säger upp personal på grund av minskande barnkullar eller för att få kommunbudgeten att gå ihop. Sverige har inte råd att slösa bort behöriga lärares kompetens när vi samtidigt står inför en stor brist på lärare i förskolan.

Enligt Skolverkets senaste lärarprognos från januari 2025 kommer det att saknas cirka 10 500 behöriga förskollärare år 2038, om förskolan ska ha samma andel behöriga som 2024. Minskande barnkullar kommer minska behovet av lärare i förskolan på kort sikt, men på något

längre sikt beräknas barnkullarnas storlek vända uppåt igen. Samtidigt så är drygt var tredje lärare i förskolan 50 år eller äldre och en stor andel väntas gå i pension under de kommande 15 åren. Skolverkets prognos påverkas även av att många lärare i förskolan tyvärr väljer att lämna yrket. Statistik över antagning till högskolan visar att antalet nybörjare på förskollärarutbildningen har sjunkit med omkring en tredjedel sedan lärarprognosen presenterades, vilket innebär att bristen är på väg mot att bli ännu större än de senaste beräkningarna.

Sveriges Lärare anser att minst en legitimerad lärare i förskola per barngrupp är en absolut lägsta nivå för en förskola värd namnet. Förskolor som helt saknar anställda förskollärare borde inte få klassas som förskola, eftersom de per definition inte har någon som är behörig att ansvara för undervisningen och därmed inte kan leva upp till läroplanen. Alla barn ska ha rätt till undervisning som leds av en närvarande förskollärare, och barnen kan inte vänta till år 2033.

På sikt anser Sveriges Lärare att vi behöver en högre ambition för lärartätheten för att förskolan ska kunna leva upp till sitt uppdrag. Detta blir ännu tydligare när förskolan i framtiden ska arbeta mer med språkstärkande insatser samt kommer behöva arbeta mer skolförberedande inför övergången från förskolan direkt till den tioåriga grundskolan. Det är även viktigt att lärare i förskola har behöriga kollegor för att utvecklas i yrket och utveckla undervisningen, samt för att minska arbetsbelastning och sårbarhet vid tillfällig frånvaro. Sveriges Lärare vill betona hur viktig och brådskande frågan om kompetensförsörjning är. Utredningen bör tillsättas omgående.

Stärkt tillsyn utifrån ett likvärdighetsperspektiv

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om att stärka tillsynen av förskolan utifrån ett likvärdighetsperspektiv. Sveriges Lärares utgångspunkt är att vinstdrivande aktiebolag inte är en acceptabel driftsform för att driva förskola, och att staten måste ta ett huvudansvar för att skapa en likvärdig förskola av hög kvalitet.

Skolinspektionen har kommit fram till att många kommuner brister i sin tillsyn över privata huvudmän, och Riksrevisionen har konstaterat att det nuvarande tillsynssystemet för förskolan inte främjar en enhetlig och rättssäker tillsyn, samt att både Skolverket och Skolinspektionen inte arbetar tillräckligt effektivt för att främja målet om en likvärdig förskola. Riksrevisionens rekommendation från våren 2025 var att staten ska ta ett större ansvar – antigen genom att Skolinspektionen får ta över ansvaret för tillsyn av alla förskolor, eller genom att utöka stöd till kommunerna för detta arbete. Regeringens svar var att den nu föreliggande utredningen hade tillsatts, och att det inte fanns skäl att vidta ytterligare åtgärder. Förskolans likvärdighet får inte bli en fråga där ansvaret skickas vidare mellan myndigheter och kommuner medan de konstaterade bristerna består.

Sveriges Lärare anser att tillsynen av förskolan bör vara ett statligt ansvar. Att lägga en så komplex och specialiserad uppgift som ägar- och ledningsprövningar på landets samtliga kommuner försvårar en enhetlig och rättssäker tillsyn. Det är dessutom principiellt problematiskt att kommunerna ansvarar för tillsynen av fristående förskolor som konkurrerar med deras egna verksamheter. Sveriges Lärare förordar därför att ansvaret samlas hos Skolinspektionen, som redan har motsvarande tillsynsansvar för skolväsendet i övrigt. En samlad statlig tillsyn skulle ge bättre förutsättningar för hög kompetens, systematiska ägar- och ledningsprövningar och en nationell överblick över förskolans kvalitet och likvärdighet.

7. Barngruppsstorlekar och personaltäthet

Högsta antal barn i en barngrupp i förskolan ska regleras

Sveriges Lärare välkomnar förslaget om att reglera det högsta tillåtna antalet barn i en barngrupp i förskolan. De stora barngrupper som idag finns i förskolan påverkar förskolans kvalitet negativt på flera sätt – barnen får mindre stimulans, barn i behov av stöd får det i mindre utsträckning och i många fall är det svårt att ens uppfylla tillsynsansvaret för hela barngruppen. Forskning visar att barn gynnas av mindre barngrupper där de kan utveckla trygga relationer till både barn och vuxna. Ju yngre barnen är, desto färre relationer har de förmåga att överblicka och hantera, vilket gör små barngrupper särskilt viktiga för de yngsta barnen i förskolan.

Utredningens förslag är att varje barngrupp ska bestå av högst 12 barn för barngrupper med barn i åldern 1–2 år, 15 barn för barngrupper med barn i åldern 3–5 år, eller 12 barn för barngrupper med barn i åldern 1–5 år. Undantag får endast göras kortare stunder under dagen eller om det finns synnerliga skäl med hänsyn till barnets bästa.

Sveriges Lärare har länge krävt en reglering av barngruppernas storlek i nivå med maxtaket i Skolverkets riktmärken, på 12 barn åldrarna 1–3 år och 15 barn åldrarna 4–5 år. I jämförelse med de nuvarande riktmärkena innebär utredningens förslag att treåringarna räknas till de äldre barnen och kan vara i en större barngrupp. Förbundet menar att detta är acceptabelt eftersom det överensstämmer med hur verksamheterna ofta är organiserade då 1–2-åringarna går på en småbarnsavdelning medan treåringar kan vara på en avdelning med större barn. Sveriges Lärare välkomnar att utredningens förslag innebär att åldersblandade grupper där barn i åldern 1–2 år ingår måste hålla sig inom det lägre maxtaket. Dessa yngsta barn behöver få vistas i en mindre, trygg grupp oavsett om den är åldersblandad eller homogen sett till ålder.

Sveriges Lärare vill betona att regleringen avser det högsta tillåtna antalet barn per barngrupp, vilket ska ses som ett tak. Om en barngrupp exempelvis har flera barn med särskilda behov eller som ska ges språkstärkande insatser i förskolan, eller om personalens utbildningsnivå är låg, kan barngruppen behöva vara mindre än maxtaket för att barnens behov ska kunna tillgodoses.

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om att tydligt definiera begreppet barngrupp som den varaktigt sammansatta grupp av barn inom förskoleenheten, där barnet har sin grundtillhörighet, vilket innebär den grupp där barnet regelbundet vistas under huvuddelen av dagen tillsammans med i huvudsak samma barn och personal. Förbundet anser att det behövs en tydligare definition, och menar att detta förslag är adekvat och tillämpbart i verksamheterna. Det finns förskolor som idag organiserar barn och personal på andra sätt under dagen, vilket kommer behöva ses över med den nya regleringen, men förbundet anser inte att dessa nödvändiga omställningar talar emot en reglering.

En miniminivå av antal personal per barn ska införas

Sveriges Lärare välkomnar förslaget om att införa en miniminivå av antal personal per barn. Utredningens förslag innebär att personaltätheten per heltidsanställd personal i barngrupp som lägst ska vara fyra barn i åldern 1–2 år, fem barn i åldern 3–5 år, eller fyra barn i åldern 1–5 år i en åldersblandad grupp. Undantag får endast göras kortare stunder under dagen eller om det finns synnerliga skäl med hänsyn till barnets bästa. Vid beräkning av personaltäthet ska endast personal med utbildning för att arbeta med barn inkluderas.

Sveriges Lärare har länge yrkat på en personaltäthet per heltidsanställd på tre barn i åldern 1–3 år samt fem barn i åldern 4–5 år. Utredningens förslag tillåter alltså en något lägre personaltäthet för de yngsta barnen, och skillnaden är som störst för treåringarna. I Norge och Danmark är

personaltätheten reglerad till maximalt tre barn under tre års ålder per heltidsanställd, så även i jämförelse med våra skandinaviska grannländer innebär utredningens förslag en något lägre personaltäthet. Ettåringar och tvååringar är mycket små barn med stora behov av konstant omsorg, tillsyn, tröst och trygghet. En verkligt trygg och lärorik förskola skulle sannolikt behöva en högre personaltäthet för de yngsta barnen. Sveriges Lärare är väl medvetna om att detta skulle medföra stora kostnader. Förbundet bejakar utredningens förslag i nuläget, och föreslår att reformen ska utvärderas efter införandet, med särskilt fokus på hur de yngsta barnens behov kan tillgodoses i förskolan.

Förbundet välkomnar särskilt att personaltätheten endast ska beräknas utifrån utbildad personal. Sveriges Lärare anser att all personal som arbetar med barn i förskolan bör ha antingen en förskollärarutbildning eller en barnskötarutbildning. I dag saknar mer än var tredje anställd i förskolan relevant utbildning för att arbeta med barn. Att tydliggöra kompetenskraven genom denna reglering kommer ha stor betydelse för förskolans kvalitet. Det kommer sannolikt även synliggöra den stora bristen på legitimerade lärare i förskola och utbildade barnskötare, vilket är nödvändigt för att få till stånd tillräckliga satsningar på kompetensförsörjningen till förskolan. Sveriges Lärare ser mycket positivt på hur de föreslagna regleringarna av barngrupper och personaltäthet kan leda till en bättre arbetsmiljö och högre kvalitet, vilket kan leda till en högre kvarvaro och återgång i yrket, men det kommer även behövas strategiska satsningar för att locka fler att utbilda sig för att arbeta i förskolan.

Sveriges Lärare stödjer utredningens bedömning att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att ta fram ett underlag som klargör vilken utbildning som ska beaktas vid beräkningen av personaltäthet, och att underlaget bör ligga till grund för en förordningsreglering. Sveriges Lärare föreslår att Skolverket även ska få i uppdrag att definiera extremt tydligt vad som ska få utgöra de "kortare stunder under dagen" då undantag får göras från regleringarna av personaltäthet och barngruppsstorlekar. Förbundet får signaler av sina medlemmar att det finns huvudmän som har för avsikt att tänja så mycket som möjligt på regleringarnas gränser. Om det finns oklarheter eller kryphål i regelverket riskerar det att motverka reformens intentioner.

8. Förskolepersonalens språkkunskaper

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om att huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska. Personalens språkliga förmåga är avgörande för att kunna ge barnen den stimulans de behöver för en god språkutveckling, och är även central för att samarbetet inom en personalgrupp ska fungera väl. Förbundet vill därför betona arbetsgivarens ansvar för att anställa personal med rätt utbildning och kompetens, samt för personalens fortsatta kompetensutveckling under anställningen.

Sveriges Lärare tillstyrker även förslaget om att ta fram föreskrifter om vilken nivå i svenska språket som är tillräcklig för att personalen ska kunna stimulera barnens språkutveckling i svenska, samt att Skolverket ska få i uppdrag att ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial som huvudmännen ska använda för att bedöma personalens kunskaper i svenska om det inte är uppenbart obehövligt. Förbundet menar dock att denna bedömning inte bör omfatta legitimerade lärare i förskola som har avlagt en förskollärarexamen vid en svensk högskola.

Som utredningen konstaterar så krävs det kunskaper på nivån för svenska 3 för att vara behörig till förskollärarutbildningen, vilket innebär bland annat ”förmågan att läsa och förstå längre texter inom olika genrer, identifiera kärnan i en större textmängd och sammanfatta det väsentliga. Studenten ska också kunna skriva komplexa och formella texter på en fördjupad nivå inom ett

specifikt område.” Efter avlagd förskollärarexamen har läraren 3,5 års akademiska studier som har ställt ytterligare krav på, samt utvecklat, språklig förmåga.

Sveriges Lärare är medvetna om att det kan finnas brister i en lärarutbildning och att det kan finnas lärare i förskolan som inte har den nivå av svenska som man skulle förvänta sig, men för en person som har klarat flera års högskolestudier kommer de bristerna sannolikt vara på en nivå som inte skulle visa sig i denna språkbedömning. För den stora merparten av legitimerade lärare med svensk förskollärarexamen vore en språkbedömning ”uppenbart obehövligt”.

9. Språket i skolväsendet

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om att införa en upplysningsbestämmelse som hänvisar till språklagen i skollagen, i syfte att tydliggöra vad som är den språkliga huvudregeln med svenska som huvudspråk i Sverige, och vilka särskilda undantag som finns. Förbundet tillstyrker att ta bort hänvisningen till språklagen i skolförordningen, för att istället placera en sådan upplysningsbestämmelse som gäller hela skolväsendet i skollagen.

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om att i skollagen införa en bestämmelse som anger att ”förskolan ska lägga särskild vikt vid att alla barn ges förutsättningar att lära sig, utveckla och använda svenska. Detta gäller inte om hela utbildningen bedrivs på finska, meänkieli eller samiska enligt 8 kap. 12 b § skollagen. Förskolan ska därutöver medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla sitt modersmål.” Förbundet konstaterar att det redan finns tydliga och väldigt liknande formuleringar i förskolans läroplan om att ”Förskolan ska […] lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska” samt ”Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål” (Lpfö 18 reviderad 2025).

Utredningen konstaterar även att språklagen redan gäller i förskolan, men att det har framkommit att tillsynsmyndigheter har svårt att uttolka vad som gäller utifrån språklagen när det kommer till hur stor del av utbildningen som får bedrivas på annat språk än svenska samt hur mycket tid som förskolorna ska lägga på att utveckla det svenska språket respektive barnets modersmål. Syftet med formuleringarna i skollagen är att tydliggöra svenskan som huvudspråk och betona det allmännas ansvar för att barn ska lära sig, utveckla och använda svenska.

12. Förslag på insatser för en stärkt språklig utveckling i svenska i förskolan

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om att genomföra en försöksverksamhet med språkstärkande insatser i svenska för vissa barn i förskolan, samt utredningens förslag om formerna för denna försöksverksamhet. Förbundet är principiellt positivt till att använda försöksverksamheter som metod för att testa, utvärdera och förfina en föreslagen reform. I detta fall bejakar vi utredningens förslag att Skolverket ska identifiera vilka språkstärkande insatser som kan prövas inom ramen för försöksverksamheten, samt efter avslutat försök låta utvärdera och analysera vilka metoder som är mest gynnsamma för att stärka språkutvecklingen.

Sveriges Lärare ställer sig även bakom utredningens val att inte använda begreppet språkförskola, eftersom detta begrepp redan används för verksamhet för barn med språkstörningar, och istället använda begreppen förskola med språkutvecklande stöd och språkstärkande insatser.

Enligt utredningens förslag ska försöksverksamheten startas några år före förslaget om obligatorisk språkbedömning. Vilka barn som ska erbjudas att delta i försöksverksamheten med språkstärkande insatser föreslås därför definieras genom befintlig reglering i 8 kap. 14 a § skollagen

av erbjudande om förskoleplats för bättre språkutveckling i svenska. Sveriges Lärare tillstyrker detta förslag.

Sveriges Lärare instämmer i bedömningen att det inte är möjligt att ålägga vårdnadshavare en skyldighet att barn ska delta i de språkstärkande insatserna, eftersom förskolan inte omfattas av skolplikt. Däremot vittnar våra medlemmar om att en uttrycklig förväntan om närvaro och rutiner för att följa upp när ett barn inte kommer till förskolan, gör skillnad.

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget att låta utvärdera kommunernas uppsökande verksamhet och erbjudande av plats i förskola för språkutveckling i svenska. Förbundet tillstyrker även förslaget om ett nationellt system för att följa upp närvaron i förskolan, samt att utvärdera huvudmännens närvarofrämjande arbete. En förskola av hög kvalitet kan bidra mycket till barns språkutveckling, men då är givetvis både inskrivning och närvaro i förskolan helt avgörande.

Utökad allmän förskola

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget att utöka den allmänna förskolan från 525 till 875 timmar per år, så att den omfattar motsvarande fem timmar per dag under läsåret. Förbundet tillstyrker detta förslag under förutsättning att regleringarna av barngruppsstorlekar och personaltäthet är implementerade innan man ökar barns vistelsetid.

Förbundet är principiellt positiva till alla barns rätt till förskola, och dessa extra timmar kan göra skillnad för barns sociala och språkliga utveckling, men förutsättningarna måste finnas på plats först. Det kommer krävas ökade resurser för att implementera en reform som kraftigt utökar tiden för allmän förskola, samtidigt som barngruppernas storlek, personaltäthet och lärarnas planeringstid regleras. Fler barn under längre tider kommer även öka behovet av utbildad personal, vilket kräver att långsiktiga satsningar på utbildning och rekrytering inleds i god tid innan reformen ska genomföras. Förbundet menar därför att förslaget om utökad allmän förskola bör träda i kraft två år efter regleringarna av barngruppers storlek och personaltäthet.

13. Förslag om språkutvecklande stöd i svenska i förskolan

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om obligatorisk språkbedömning i svenska det år barnet fyller tre år, eftersom det är mycket angeläget att dessa barn får det stöd de behöver, men förbundet har farhågor om hur verksamheten ska utformas och kan komma att påverka arbetsbelastningen för lärare i förskolan. Utredningens förslag är att hemkommunen ska ansvara för att anordna denna språkbedömning, men genomförandet kommer sannolikt till stor del att hamna på lärarnas bord. Det kommer vara en omfattande verksamhet att genomföra språkbedömningar med alla treåringar, både de som redan går i förskolan och de som inte är inskrivna. Det kräver resurser, och det understryker återigen vikten av att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen av lärare i förskolan.

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om att Skolverket ska ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial för bedömning av yngre barns språkkunskaper i svenska som ska användas av huvudmännen för den obligatoriska språkbedömningen. Förbundet har inga invändningar mot övriga förslag om information till vårdnadshavare, undantag från språkbedömning samt tilldelning av plats.

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget om att barn som efter språkbedömningen bedöms vara i behov av språkutvecklande stöd i svenska ska ges språkstärkande insatser i förskolan från höstterminen det kalenderår barnet fyller fyra år. De språkstärkande insatserna ska ges av legitimerade förskollärare eller personal med motsvarande kompetens, och insatserna ska vila på

vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Insatserna ska ges inom den allmänna förskolan och i den omfattning som barnets behov kräver.

Förbundet vill betona att detta innebär en ytterligare ambitionshöjning av undervisning och kvalitet i förskolan då enskilda barn ska följas upp och ges en sorts specialundervisning. Utredningen framhåller också att dessa särskilda språkstärkande insatser ska innebära mer än det språkutvecklande arbete som vanligtvis bedrivs i förskolan. Många lärare i förskolan har idag inte förutsättningar för att bedriva en så fokuserad undervisning med enskilda barn, eftersom barngrupperna är för stora och de legitimerade lärarna inte räcker till. Förskolan har redan i uppdrag att stimulera barnens språkutveckling, men inte att kartlägga, bedöma och rikta specifika insatser mot enskilda barn. Det är ett utökat ansvar som kräver en tillräcklig lärartäthet och mer tid till planering och för- och efterarbete av undervisningen. Sveriges Lärare vill även framhålla att dessa språkstärkande insatser behöver ges av lärare i förskola som har en trygg relation med de barn som omfattas, inte av personal som kommer utifrån, för att ge barnen rätt förutsättningar för lärande.

Förslagen om språkutvecklande stöd i svenska i förskolan kan bygga en starkare grund för barns lärande, men för att ambitionerna ska förverkligas är det helt avgörande att lärarna i förskolan ges rätt förutsättningar genom mindre barngrupper, högre personaltäthet, tillräcklig planeringstid och fler behöriga kollegor.

14. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Sveriges Lärare avstyrker förslaget att regler om barngruppers storlek, personaltäthet och utökad tid i allmän förskola ska träda i kraft samtidigt, från den 1 juli 2030. Förbundet menar att man bör ge förskolor och huvudmän tid att implementera regleringarna av barngruppernas storlek och personaltäthet, och säkerställa att de uppfylls innan man ökar barns vistelsetid.

Sveriges Lärare föreslår att regleringarna av barngruppernas storlek och personaltäthet ska träda i kraft samtidigt, från den 1 juli 2030, i enlighet med utredningens förslag, men att förslaget om utökad tid i allmän förskola ska träda i kraft tidigast två år senare, från den 1 juli 2032.

Sveriges Lärare föreslår att bindande delmål ska införas för att förskolor ska påbörja arbetet för att öka personaltäthet och närma sig regleringens nivåer, samt att de ska följa Skolverkets riktmärken för barngruppernas storlek som ju gäller redan nu. Dagens barn kan inte vänta, och personalens arbetsmiljö måste förbättras så de orkar arbeta kvar till 2030. Sveriges Lärare har inget att invända mot förslagens ikraftträdande för övrigt.

15. Konsekvensutredning

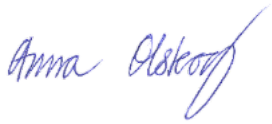
Sveriges Lärare är övertygat om att utredningens förslag på sikt innebär mycket stora positiva konsekvenser för barns trygghet, lärande och framtida kunskapsresultat, samt för arbetsmiljön för de omkring 100 000 anställda i förskolan. Förslagen medför stora kostnader, men förbundet menar att dessa kostnader bör betraktas som investeringar i vårt land som kunskapsnation, som på lång sikt troligen kommer att löna sig.

Det är värt att framhålla att en reglering av barngruppernas storlek inte skulle medföra några merkostnader om huvudmännen hade följt Skolverkets riktmärken sedan de återinfördes för tio år sedan. Att vissa huvudmän under denna tid har valt att bygga förskolor dimensionerade för större barngrupper kan inte heller anses vara ett skäl att avstå från en reglering.

Sveriges Lärare avstyrker förslaget att finansiera genomförandet av utredningens förslag genom att avskaffa flerbarnstillägget och att sänka nivån på ersättningen i föräldraförsäkringen. Barnbidraget och föräldraförsäkringen är betydelsefulla för barns uppväxtvillkor. Att försämra barnfamiljers villkor är dessutom inte klok politik när samhället behöver vända de sjunkande födelsetalen. De mindre barnkullarna kan ge ett utrymme för att på ett naturligt sätt låta barngruppernas storlek sjunka, och anpassa verksamheterna efter de nya regleringarna inför när födelsetalen beräknas stiga igen om några år.

Sveriges Lärare vill tillägga att utredningens förslag sannolikt kommer medföra positiva konsekvenser, både mänskligt och samhällsekonomiskt, då en förbättrad arbetsmiljö och minskad arbetsbelastning kan leda till lägre sjukskrivningstal bland personalen i förskolan. Lärare i förskolan har mycket höga sjukskrivningstal för stressrelaterade besvär, på grund av dålig arbetsmiljö, tung arbetsbelastning och samvetsstress över att inte räcka till för barnen. Många av förbundets medlemmar väljer också att arbeta deltid för att orka med arbetet. Om utredningens förslag sannolikt kan leda till lägre sjukskrivningstal och att fler orkar arbeta heltid, så innebär det avsevärda samhällsekonomiska vinster.

Stockholm, den 2 november 2026.
Sveriges Lärare

Anna Olskog
Förbundsordförande

Elvira Köhler
Utredare